

ТЕЛЕВИЗИЙН ХӨРӨГ НЭВТРҮҮЛЭГ БҮТЭЭХЭД ТУЛГАМДАЖ БУЙ АСУУДЛУУД, ШИЙДВЭРЛЭХ АРГА ЗАМ

С.Бэлгүүнзаяа*

**МУИС-ийн Сэтгүүл зүй, олон нийтийн харилцааны
тэнхимийн докторант*

Түлхүүр үгс: Телевиз, продакшн, ур чадвар, үзэгчид, уран бүтээлчид, хөрөг нэвтрүүлэг, баримтат кино, контент, судалгаа.

Оршил. Телевизийн контент, тэр дундаа хөрөг нэвтрүүлэг нь нийгмийн үнэт зүйл, хүний амьдралын түүх, соёлын илэрхийллийг олон нийтэд хүргэж, бодит байдлын талаарх ойлголтыг бүрдүүлэхэд чухал нөлөөтэй. Баримтат болон хөрөг жанр нь мэдээллийн чанарын гол үзүүлэлт бөгөөд үзэгчдийг бодит амьдрал, нийгмийн харилцааг ойлгоход чиглэдэг гэж судлаачид үздэг (Nichols, 2017). Хэвлэл мэдээллийн бүтээлийн нийгмийн орчинд үзүүлэх нөлөөний талаар (McQuail, 2010) “мэдээллийн байгууллагууд нь олон нийтийн соёлын хэв загвар, үнэлэмжийг төлөвшүүлэх институцийн үүрэгтэй” хэмээн онцолдог.

Энэ утгаараа телевизийн хөрөг нэвтрүүлэг бүтээх үйл явц нь зөвхөн уран сайхны найруулга бус, салбарын институцийн зохион байгуулалт, редакцын бодлого, техник-технологийн бааз, хүний нөөцийн чадавхи зэрэг олон хүчин зүйлээс хамаарсан нэгдмэл бүтээлч процесс юм. Иймд хөрөг нэвтрүүлэг бүтээгчдэд тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлох нь салбарын хөгжлийн чиг хандлага, контентийн чанарыг хэмжих чухал судалгааны зорилт болдог.

Энэхүү судалгааны гол зорилго нь хөрөг нэвтрүүлэг бүтээгчдийн мэргэжлийн ур чадвар, бүтээлч ажиллагааны бэрхшээл, салбарын зохицуулалт, техник-технологийн хүртээмж болон хөгжлийн боломжийг илрүүлэхэд оршино. Судалгааг 2024 оны 11 дүгээр сард баримтат бүтээлээр дагнаж ажилладаг 47 уран бүтээлчийн дунд явуулж, тоон болон чанарын аргыг хослуулсан холимог арга зүйг ашигласан. Holistic ойлголт бий болгоход холимог арга зүй үр дүнтэй гэж (Creswell, 2014) тэмдэглэсэн нь энэхүү судалгааны арга зүйтэй нийцнэ.

Анкетийн судалгаа нь уран бүтээлчдийн туршлага, арга барил, бүтээлийн чанарт нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг илрүүлэхэд чиглэсэн бол чанарын мэдээлэл нь

бүтээлч үйл явц дахь сорилтыг илүү гүнзгий тодруулсан. Судалгааны үр дүн нь хөрөг нэвтрүүлгийн өнөөгийн төлөв болон тулгамдсан асуудлыг системтэй тодорхойлох ач холбогдолтой.

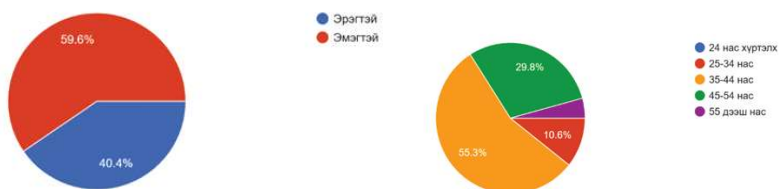

График 1. Судалгаанд оролцогчдын нас, хүйсийн бүтэц

Насны бүтцийн хувьд судалгаанд оролцогчдын 55.3 хувь нь 35–44 насны, 29.8 хувь нь 45–54 насны, 10.6 хувь нь 25–34 насны, 4.3 хувь нь 55-аас дээш насныхан байна. Хүйсийн хувьд 59.6 хувь нь эрэгтэй, 40.4 хувь нь эмэгтэй байв.

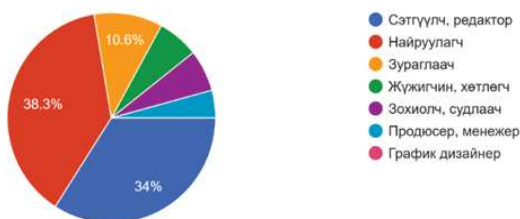

График 2. Респондентуудын ажил, мэргэжлийн байдал

Судалгаанд оролцогчдын 38.3 хувь нь найруулагч, 34 хувь нь сэтгүүлч, редактор, 10.6 хувь нь зураглаач, 6.4 хувь нь зохиолч, судлаач, мөн 6.4 хувь нь хөтлөгч, жүжигчин, 4.3 хувь нь продюсер, менежер гэж хариулсан нь судалгаанд гол төлөв мэргэжлийн уран бүтээлчид хамрагдсаныг харуулна.

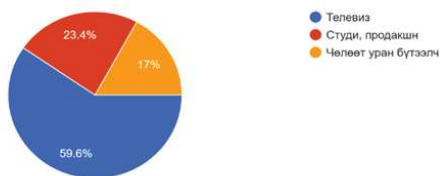

График 3. Уран бүтээлчдийн харьяалагдах газар, ажлын байр

Нийт уран бүтээлчдийн 59.6 хувь нь телевизэд, 23.4 хувь нь хувийн студи, продакшнд ажилладаг, 17 хувь нь чөлөөт уран бүтээлч байна.

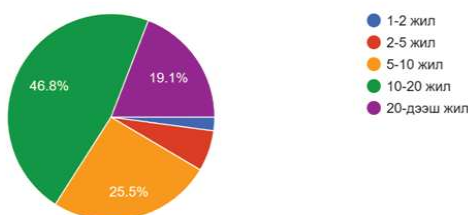

График 4. Респондентуудын уран бүтээлийн туршлага, ажилласан жил

Судалгаанд оролцогчдын 19.1 хувь нь 20 буюу түүнээс дээш жил баримтат нэвтрүүлгийн төрлөөр ажилласан, 46.8 хувь нь 10–20 жилийн туршлагатай, 25.5 хувь нь 5–10 жил, 6.4 хувь нь 2–5 жил, 2.1 хувь нь 1–2 жил ажилласан байна. Энэ бүтцээс харахад оролцогчдын дийлэнх нь 10 ба түүнээс дээш жилийн туршлагатай, мэргэшсэн уран бүтээлчид бөгөөд шинэ үеийн залуу уран бүтээлчдийн эзлэх хувь харьцангуй бага байгаа нь цаашдын хүний нөөцийн төлөвлөлтөд анхаарах шаардлагатайг илтгэнэ.

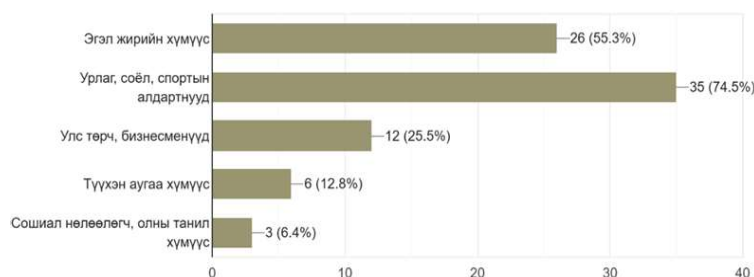

График 5. Хөрөг баатрын дүр сонголт (олон сонголтот хариулт)

Хариултаас үзэхэд хөрөг нэвтрүүлэг бүтээгчдийн 74.5 хувь нь урлаг, соёл, спортын алдартнуудыг, 55.3 хувь нь эгэл жирийн хүмүүсийг гол баатраар сонгодог байна. Алдартнуудыг онцлох нь үзэгчдийн сонирхлыг татах, амжилтын түүхийг баримтжуулах, урам зориг өгөх зорилготой бол эгэл жирийн хүмүүсийг тусгах нь нийгмийн “эгэл баатар”-уудын оролцоог нэмэгдүүлж, тэдний амьдралын туршлага, үнэ цэнийг олон нийтэд ил тод, бодитойгоор хүргэх ач холбогдолтой.

Мөн респондентуудын 25.5 хувь нь улс төрчид, бизнес эрхлэгчдийг, 12.8 хувь нь түүхэн хүмүүсийг, 6.4 хувь нь социал нөлөөлөгчдийг онцолдог гэж хариулсан нь хөрөг нэвтрүүлэг бодлогын шийдвэр гаргагчид, эдийн засаг, бизнесийн орчин, соёлын өв, орчин үеийн мэдээллийн орчноос үлгэр авсан олон талт баатар сонголттой байгааг харуулж байна. Эдгээр нь тухайн цаг үеийн нийгмийн хэрэгцээ, үзэгчдийн сонирхол, баримтат бүтээлийн ач холбогдлыг харгалзан үзэж буйг илтгэнэ.

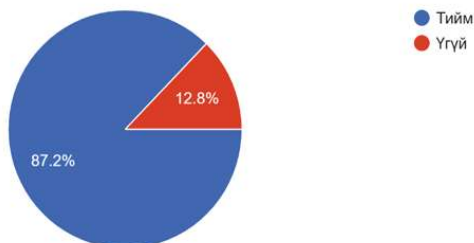

График 6. Хөрөг нэвтрүүлгийн нийгэм-сэтгэлзүйн нөлөөлөл, уран бүтээлчийн өөрийн үнэлгээ

Судалгаанд оролцогчдын 87.2 хувь нь өөрсдийн бүтээл болон гол баатраар дамжуулан нийгэмд тодорхой хэмжээнд нөлөөлж чаддаг гэж үзсэн бол 12.8 хувь нь үүнийг үгүйсгэсэн байна. Үүнийг хүлээн авахуйн онолын (reception theory) үүднээс тайлбарлавал, үзэгчид хөрөг нэвтрүүлгийн агуулгыг өөрийн туршлага, үнэт зүйл, нийгмийн орчинтой уялдуулан хүлээн авч, зохиогчийн санаатай нийцсэн эсвэл өөр тайлбар бий болгох боломжтой.

Баримт өгүүлэх (documentary storytelling) арга зүй нь бодит үйл явдал, хувь хүний түүхийг баримтад тулгуурлан хүүрнэж, үзэгчдэд итгэл үнэмшил төрүүлэхэд чиглэнэ. Иймд хөрөг нэвтрүүлэг нь мэдээлэл өгөхөөс гадна тухайн хүний үзэл санаа, амьдралын үнэт зүйлийг нийгэмд түгээж, үзэгчдийн хандлага, үнэлэмжид нөлөөлөх чадамжтай гэж үзэж болно.

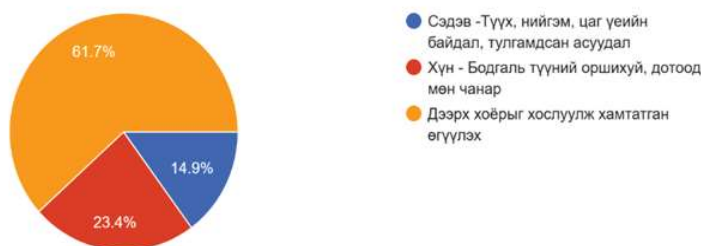

График 7. Хөрөг нэвтрүүлэг бүтээхдээ чухалчилдаг зүйлс

Судалгаанд оролцогчдын 61.7 хувь нь хөрөг нэвтрүүлэгт сэдэв, хүнийг хослуулан авч үзэх нь зүйтэй гэж үзжээ. Тэдний ойлголтоор хөрөг нэвтрүүлэг нь нэг талаас хувь хүний амьдрал, дотоод мөн чанар, нөгөө талаас тухайн хүний оршин буй нийгэм, цаг үе, түүхэн нөхцөл байдлыг хамтад нь тусгах ёстой. Энэ нь хүн ба орчны харилцан үйлчлэл, нийгэм-улс төрийн нөхцөл байдлыг зэрэг харуулах интеграцчилсан хандлагатай нийцэж байна.

Оролцогчдын 23.4 хувь нь хөрөг нэвтрүүлгийг зөвхөн хувь хүний дотоод

ертөнц, сэтгэлгээ, үнэт зүйлсийг төвд авч үзэх ёстой гэж үзсэн нь баримтат киноны психологийн чиг баримжаатай нийцнэ. Харин 14.9 хувь нь сэдэв, нийгэм, цаг үеийн асуудлыг голчилж, хүнийг тухайн нөхцөл байдлын тусгал гэж харахыг зөвтгөсөн нь нийгмийн реализмын онол, баримтат киноны нийгмийн шүүмжлэлт хандлагатай уялдаж, түүх, улс төр, нийгмийн үйл явцыг тодруулж, үзэгчдийг тухайн асуудалд анхаарлаа хандуулахад чиглэж байгааг харуулж байна (Rabiger, 2014).

Эдгээр үр дүнгээс харахад хөрөг нэвтрүүлэг бүтээгчдийн хандлага ялгаатай боловч нийтлэг чиглэл нь хүн ба нийгмийн харилцан хамаарлыг илэрхийлэхэд оршиж байгаа бөгөөд хүнийг тодорхой орон зай, цаг үе, нийгмийн нөхцөл дунд байршуулан харуулахыг чухалчилж байна.

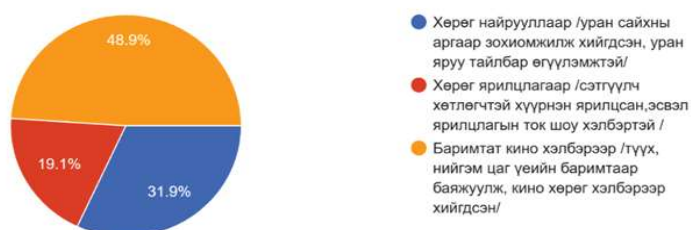

График 8. Хөрөг нэвтрүүлэг бүтээх сонирхолт төрөл, сонголт

Судалгаанд оролцогчдын 48.9 хувь нь баримтат киноны хэлбэрийг ашиглан хөрөг бүтээхийг илүүд үздэг гэж хариулсан нь тухайн хүний дүрийг түүхэн, нийгмийн, соёлын контексттэй нь хамт баримтад тулгуурлан харуулах сонирхол давамгайл байгааг харуулна. 31.9 хувь нь уран сайхны найруулгатай хөрөг найруулгын хэлбэрийг, 19.1 хувь нь ярилцлагын, ток шоу хэлбэрийг илүүд үзсэн байна.

Ингэснээр уран бүтээлчид баримт, уран сайхны өгүүлэмж, шууд харилцааны арга зүйг өөрийн онцлогт тохируулан ашиглаж, үзэгчдийн хүлээн авах түвшин, сонирхолд нийцүүлэхийг зорьж буй нь харагдана. Баримтат киноны хэлбэрийг сонгосон олонхийн хандлага нь хүний дүрийг өргөн хүрээтэй, түүхэн үнэ цэнтэй мэдээлэлтэй хамт үлдээх, нийгэмд бодитой, нөлөөтэй байдлаар хүргэх боломжийг үнэлж байгааг илтгэнэ. Гэвч орчин цагийн телевизийн хөрөг нэвтрүүлгүүд баримтат киноны онол, арга зүйн хүрээнд, хөрөг нэвтрүүлгийн уламжлалт хувилбараар хийгдсэн нь харьцангуй хомс байгааг судалгаа харуулж байна.

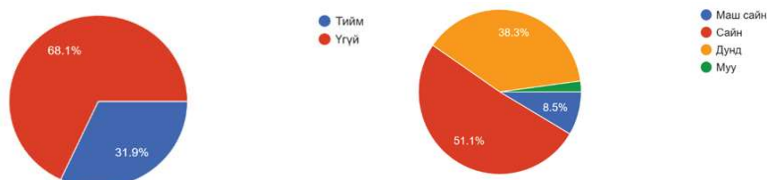

График 9. Монголын телевизүүд хөрөг нэвтрүүлэг хангалттай бүтээж байгаа эсэх

Судалгаанд оролцогчдын 31.9 хувь нь Монголын телевизүүд хөрөг нэвтрүүлгийг хангалттай хэмжээнд бүтээж, олон нийтэд тогтмол хүргэж байна гэж үзсэн бол 68.1 хувь нь шаардлагатай түвшинд хүрэхгүй байна гэж дүгнэжээ. Энэ нь хөрөг нэвтрүүлгийн үйлдвэрлэл, хүртээмж, редакцын бодлого болон санхүүжилт, зохион байгуулалтын түвшинд тулгамдсан асуудлууд байгааг илтгэнэ.

Орчин цагийн телевизийн хөрөг нэвтрүүлэг бүтээгчдийн уран чадварыг үнэлэхэд оролцогчдын 8.5 хувь нь “маш сайн”, 51.1 хувь нь “сайн”, 38.3 хувь нь “дунд”, 2.1 хувь нь “муу, хангалтгүй” гэж дүгнэсэн нь мэргэжлийн өндөр түвшний бүтээлүүдийн зэрэгцээ найруулга, арга зүй, ур чадварын ахиц шаардлагатай хэсэг байгааг харуулж байна.

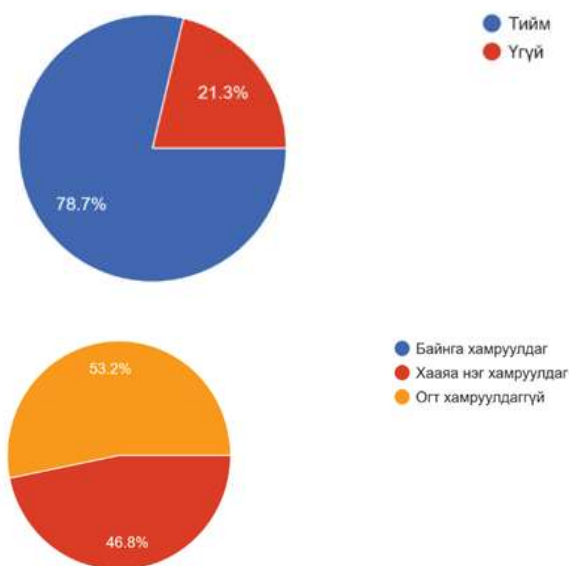

График 10. Мэргэжлийн чадавхжуулах сургалтын хэрэгцээ, хамрагдалтын байдал

Судалгаанд оролцогчдын 78.7 хувь нь гадаад, дотоодын мэргэшүүлэх сургалтад хамрагдах хэрэгцээтэй гэж үзсэн нь уран бүтээлчид ур чадвараа тасралтгүй сайжруулах, олон улсын туршлага судлах эрмэлзэлтэй байгааг харуулна. 21.3 хувь нь сургалтын шаардлагагүй гэж хариулсан нь туршлага, бие даан хөгжих хандлагатай холбоотой байж болно.

Гэвч ажил олгогч байгууллагын түвшинд мэргэжил дээшлүүлэх бодлого сул байна. Респондентуудын 46.8 хувь нь “хааяа нэг хамруулдаг”, 53.2 хувь нь “огт хамруулдаггүй” гэж хариулсан нь телевиз, продакшнууд уран бүтээлчдийн тасралтгүй хөгжлийг системтэй дэмжихгүй байгааг илтгэнэ.

Мэргэжлийн боловсролын тасралтгүй хөгжил (lifelong learning)-ийн үүднээс авч үзвэл хөрөг нэвтрүүлэг бүтээгчдийн мэргэшил, ур чадварыг тогтмол ахиулж, шинэ арга зүй, технологийн дэвшлийг эзэмшүүлэх нь бүтээлийн чанар, салбарын өрсөлдөх чадварт шууд нөлөөлөх хүчин зүйл юм. Иймд телевиз, продакшнууд уран

бүтээлчдээ тогтмол хөгжүүлэх системтэй сургалтын бодлого хэрэгжүүлэх нь чухал байна.

Үлгэр дууриал авдаг уран бүтээлчид, суралцах эх сурвалж

Судалгаанд “Танд хувь уран бүтээлчийнхээ үүднээс үнэлж, суралцаж явдаг хөрөг, баримтат кино бүтээгч бий юу? (гадаад, дотоод). Хэрэв байгаа бол түүний уран чадварын онцлогийг дурдана уу?” гэсэн асуумжийг багтаасан. Хариултаас үзэхэд телевизийн хөрөг, баримтат кино бүтээгчид ур чадвараа тасралтгүй хөгжүүлэхийн тулд Монголын болон олон улсын нэрт уран бүтээлчдийн бүтээл, арга барилаас зорилготойгоор суралцдаг байна.

Монголын алтан үеийн найруулагч, сэтгүүлчдийн бүтээлүүд нь түүхэн уламжлал, арга барилын суурь болж өнөөгийн уран бүтээлчдэд үлгэр дууриал болж байгаа бол National Geographic, Netflix зэрэг олон улсын баримтат бүтээлүүд нь орчин үеийн найруулга, өгүүлэмжийн арга техникийг эзэмших гол эх сурвалж болжээ.

Иймд телевизийн хөрөг, баримтат кино бүтээгчдийн мэргэшил, ур чадварыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд дотоодын болон олон улсын шилдэг туршлагаас суралцах боломжийг өргөжүүлэх нь чухал болох нь судалгааны дүнгээс тодорхой байна.

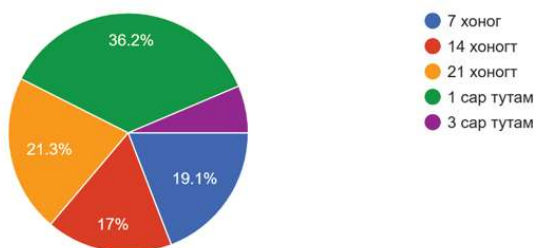

График 11. Хөрөг нэвтрүүлгийн эфирийн давтамж, үйлдвэрлэлийн хугацаа

Судалгаанд оролцогчдын 36.2 хувь нь хөрөг нэвтрүүлгийг нэг сар тутам, 21.3 хувь нь 21 хоног тутам, 17 хувь нь 14 хоног тутам, 19.1 хувь нь долоо хоног тутам, 6.4 хувь нь гурван сар тутам бэлтгэж, эфирт хүргэх нь зохимжтой гэж үзжээ. Олонхийн санал нэг сар тутмын давтамжийг илүүд үзсэн нь баримтат хөрөг нэвтрүүлгийн судалгаа, бэлтгэл ажлыг хангалттай хугацаанд гүйцэтгэх, агуулгын гүнзгийрэл, бүтээлийн чанарыг хадгалах шаардлагатай уялдаж байна.

Баримтат хөрөг нэвтрүүлэг нь тухайн хүний амьдрал, уран бүтээл, түүхэн нөхцөл байдлыг нарийвчилсан судалгаа, баримтад тулгуурлан хүүрнэх онцлогтой тул нэг сараас богино давтамж нь бүтээлийн чанарт сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй гэж үзэх үндэслэл бий. Иймд судалгааны дүн телевизийн редакц, продакшнуудад хөрөг нэвтрүүлгийн эфирийн хуваарийг төлөвлөхөд чухал баримжаа болж өгч байна.

Судалгаанд оролцогчдын 63.8 хувь нь хөрөг нэвтрүүлэг “хэт нэг талыг барьсан, магтаал давамгайлсан” шинжтэй гэж үзсэн нь редакцын бодлого, контентын агуулгад шүүмжлэлтэй хандах шаардлагатайг харуулна. 38.3 хувь нь “зохиол, тайлбарын чанар хангалтгүй”, 36.2 хувь нь “найруулга, зураг авалт, эвлүүлгийн чанар сул”, 34 хувь нь “сэтгүүлч, хөтлөгчийн ур чадвар дутмаг”, 46.8 хувь нь

“хэлбэр давамгайлж, агуулгын гүнзгийрэл хангалтгүй” гэж хариулжээ.

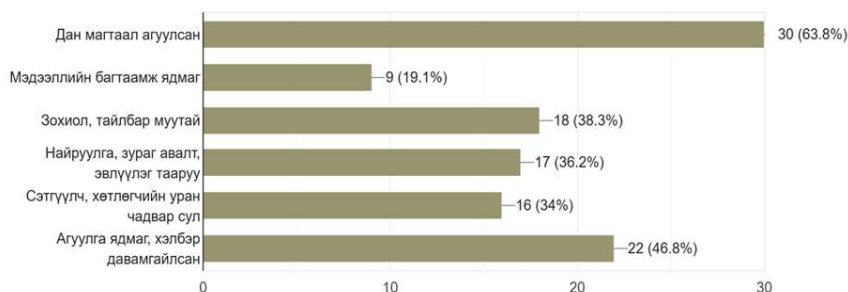

График 12. Телевизийн хөрөг нэвтрүүлгийн нийтлэг дутагдалтай талууд (олон сонголтот хариулт)

Мөн “мэдээллийн багтаамж хангалтгүй”, “судалгааны үндэслэл дутмаг” гэж судалгаанд оролцогчдын 19.1 хувь нь үзжээ. Энэ нь хөрөг нэвтрүүлгийн бүтэц, агуулга, найруулгын түвшинд анхаарах шаардлагатайг илтгэж байна.

Эдгээр дүн нь хөрөг нэвтрүүлгийн агуулга, найруулга, бүтэц, үйлдвэрлэлийн бүх үе шатанд чанарын бодлого хэрэгжүүлэх, судалгаанд суурилсан арга зүйг бэхжүүлэх, техник-технологийн шинэчлэл хийх, уран бүтээлчдийн мэргэжлийн ур чадвар, бүтээлч орчныг дэмжих бодлого шаардлагатайг тод харуулж байна.

Судалгаанд оролцогчдын 63.8 хувь нь “нэвтрүүлгийн багийн мэргэжлийн ур чадвар дутмаг”, 52.2 хувь нь “цалин хангамж, урамшуулал хангалтгүй”, 46.8 хувь нь “судалгаа хийх цаг хугацаа, эх сурвалж гүнзгийрүүлэх бололцоо хязгаарлагдмал” гэж үзжээ. 38.3 хувь нь “телевиз, редакцын дэмжлэг, хараат бус байдлын орчин сул”, 31.9 хувь нь “техник, технологийн хангамж дутмаг”, 14.9 хувь нь “санхүүжилт, ивээн тэтгэгчдийн оролцоо бага”, мөн 14.9 хувь нь “Соёлын яамны бодлогын түвшний дэмжлэг шаардлагатай” гэж тэмдэглэсэн байна.

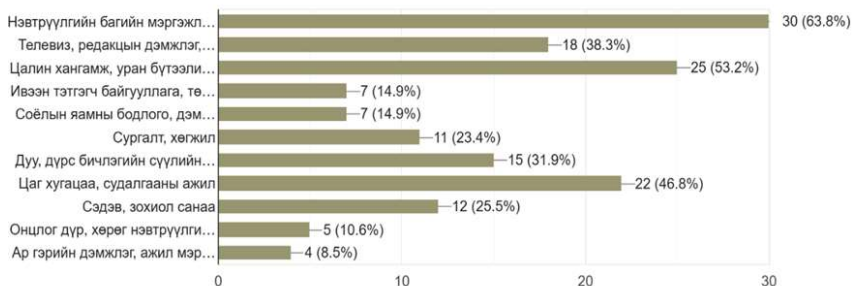

График 13. Бүтээлийн чанарт нөлөөлж буй хүчин зүйлс

Эдгээрээс харахад хөрөг нэвтрүүлгийн бүтээлийн чанарыг сайжруулахын тулд мэргэжлийн ур чадварыг тасралтгүй хөгжүүлэх, судалгаанд суурилсан бүтээлч

арга зүйг төлөвлөх, тогтвортой санхүүжилтийн эх үүсвэр, байгууллагын бодлогын дэмжлэг, техник-технологийн шинэчлэл, бүтээлч орчинг бэхжүүлэх цогц бодлого шаардлагатай байна.

Дүгнэлт

Энэхүү судалгаагаар Монголын телевизүүдийн хөрөг нэвтрүүлэг бүтээх үйл явц, уран бүтээлчдийн мэргэжлийн чадвар, бүтээлч ажиллагаанд тулгамдаж буй гол бэрхшээлүүдийг системтэйгээр тодорхойлж, үйлдвэрлэлийн бүтцийн өнөөгийн төлөв болон хөгжлийн боломжийг үнэллээ. Судалгаанд оролцогчдын бүтэц, ажлын туршлага, бүтээлч арга барилын талаар цуглуулсан мэдээлэл нь хөрөг нэвтрүүлгийн чанар, үр нөлөөнд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг олон талт байдлаар илрүүлэх боломж олгов.

Юуны өмнө, судалгаанд хамрагдсан уран бүтээлчдийн дийлэнх нь 10 ба түүнээс дээш жилийн ажлын туршлагатай, баримтат төрөлд мэргэшсэн боловч шинэ үеийн залуу уран бүтээлчдийн оролцоо харьцангуй бага буй нь салбарын хүний нөөцийн тогтвортой байдлын асуудлыг харуулж байна. Хөрөг нэвтрүүлгийн баатар сонголт нь олон талт бөгөөд урлаг, спорт, соёлын алдартнууд давамгайлдаг ч эгэл жирийн хүмүүс, түүхэн зүтгэлтнүүд, бодлогын шийдвэр гаргагчдыг онцлох оролдлого түгээмэл байгаа нь контентийн төрөлжилтийн эерэг хандлагыг илтгэв.

Судалгааны үр дүнгээс харахад хөрөг нэвтрүүлгийн нийгмийн нөлөөллийн талаар уран бүтээлчдийн ихэнх нь өөрсдийн бүтээл нийгмийн ойлголт, үнэлэмжид тодорхой хэмжээнд нөлөөлж чаддаг гэж үнэлсэн нь documentary storytelling болон reception theory-ийн онолын ойлголттой нийцэж байна. Хөрөг нэвтрүүлгийн төрөл сонголтын хувьд уран бүтээлчид баримтат киноны хэлбэрийг илүүд үзэж байгаа нь баримт, хүний түүх, нийгмийн контекстийг уялдуулан харуулах сонирхол давамгайл байгааг харууллаа.

Гэсэн хэдий ч үйлдвэрлэлийн түвшинд тулгамдсан асуудлууд тодорхой байна. Судалгаанд оролцогчдын олонх нь хөрөг нэвтрүүлэг хангалттай хэмжээнд бэлтгэгддэггүй, редакцын бодлого, санхүүжилт, хүний нөөцийн зохион байгуулалт сул байгааг тэмдэглэсэн. Мөн бүтээлийн чанарт нөлөөлж буй асуудлуудаас мэргэжлийн багийн ур чадварын ялгаа, дутмаг судалгаа, техникийн боломж хязгаарлагдмал байдал, урамшууллын тогтолцооны сул тал, редакцын хараат бус байдлын асуудлууд нийтлэг давтагдсан нь энэ төрлийн контентын чанар, хүртээмжийг бууруулж байна. Түүнчлэн уран бүтээлчид дотоодын болон олон улсын баримтат бүтээлчдээс суралцах эрмэлзэл өндөр боловч тогтвортой сургалт, чадавхжуулах бодлого хангалтгүй байна.

Эдгээрээс дүгнэхэд, телевизийн хөрөг нэвтрүүлгийн салбарт чанар, бүтээмжийг сайжруулахын тулд дараах гол чиглэлээр бодлого хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна. Үүнд: мэргэжлийн ур чадварын тасралтгүй хөгжлийн тогтолцоо бүрдүүлэх, редакцын бодлого ба бүтээлч үйл явцыг хараат бус, чанарын шалгуурт нийцүүлэн сайжруулах, техник-технологийн шинэчлэл хийх, судалгаанд суурилсан бүтээлийн арга зүйг хэвшүүлэх, санхүүжилт, урамшууллын тогтвортой механизмыг бий болгох зэрэг асуудал багтана.

Эцэст нь, энэхүү судалгаа нь Монголын телевизийн хөрөг нэвтрүүлгийн өнөөгийн төлөвийг бодитой үнэлж, салбарын хөгжилд шаардлагатай бодлогын түвшний санал, шийдлийн үндсийг тавьж байгаа бөгөөд цаашид илүү өргөн хүрээний, олон талт судалгаа хийх замаар хөрөг нэвтрүүлгийн чанар, бүтээмжид

нөлөөлөх хүчин зүйлсийг гүнзгийрүүлэн судлах шаардлагатай юм.

Эшлэл

- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage Publications.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory* (6th ed.). London, UK: Sage Publications.
- Nichols, B. (2017). *Introduction to documentary* (3rd ed.). Bloomington: Indiana University Press.
- Rabiger, M. (2014). *Directing the documentary*. Burlington, MA, USA: Focal Press.

Ашигласан бүтээлийн жагсаалт:

- Bernard, S. C. (2010). *Documentary storytelling: Creative nonfiction on screen*. Focal Press.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage Publications.
- Exploring the art of documentary storytelling: The essence of documentary filmmaking. (n.d.). Retrieved from <https://www.learn documentary.com/blog/exploring-the-art-of-documentary-storytelling>
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory* (6th ed.). Sage Publications.
- Nichols, B. (2017). *Introduction to documentary* (3rd ed.). Indiana University Press.
- Rabiger, M. (2014). *Directing the documentary* (6th ed.). Focal Press

Summary

This study examines the creative competencies of Mongolian television portrait program producers, the challenges they encounter during the production process, and emerging developmental trends in the field. Conducted in November 2024 with 47 professionals primarily engaged in documentary production, the research explores their professional experience, creative methods, technological use, educational background, and the organizational and regulatory environment of the media sector. Using a mixed-methods design that integrates surveys and questionnaires, the study identifies key obstacles affecting production quality, evaluates the creative and technical skill levels of producers, and highlights opportunities for strengthening professional development and improving television portrait program production.

Keywords: Television, production, skills, audiences, creators, portrait program, documentary film, content, research.